

Список использованных источников

1. Бабаева, З.Ш. Бухгалтерский учет в зарубежных странах. – Ростов на Дону: Феникс, 2007. – 256с.
2. Плево, М.К. Применение МСФО в российской практике: проблемы и перспективы // Актуальные вопросы современной экономики – 2015г. – №2.
3. Шахбанов, Р. Б., Бабаева, З. Ш. К вопросу о предпосылках появления и сущности креативного учета // Актуальные вопросы современной экономики. 2016г. – №3.

Гончаренко О. О.

к.е.н., доцент, докторант
ДВНЗ Університет банківської справи,
м. Київ, Україна

ДИВЕРГЕНТНІСТЬ ІНТЕРЕСІВ КОРИСТУВАЧІВ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Лібералізація механізмів регулювання бухгалтерського обліку характеризується як позитивними ефектами, так і наявністю досить спірних позицій. Це, у першу чергу, стосується облікової політики. Розробка цього інструменту максимального захисту інтересів підприємства часто викликає суперечність, яка впливає з дисонансу інтересів суб'єктів, дотичних до фінансової діяльності юридичної особи.

Користувач облікової (бухгалтерської) інформації – це, в першу чергу, зацікавлена особа, яка має інтерес щодо бухгалтерської інформації та фінансової звітності. Водночас, обсяг надання достатньої інформації для задоволення потреб різних користувачів повинен корелювати з економічною доцільністю її підготовки. І, як зазначає К. Друрі, «очевидно, що вигоди, які отримують в результаті використання інформаційної (облікової) системи для прийняття рішень, повинні перевищувати витрати на цю систему» [1, с. 3]. В той же час, розмаїття (інколи і суперечливість) інтересів користувачів спричинює складнощі уніфікації методології бухгалтерського обліку і неможливість одночасного задоволення усіх користувачів.

Бухгалтерський облік, як процес, забезпечує передачу інформації від укладача до користувача звітності. «... той, хто приймає рішення, розуміє, що реєстрація будь-якого факту господарського життя так чи інакше зачіпає чийсь інтереси, хтось виграє, а хтось програє» [2, с. 70]. Інструментом в руках бухгалтера є облікова політика, яка, будучи «сукупністю принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством» [3], захищає його від ситуативних впливів зацікавлених осіб.

Щодо небанківських фінансово-кредитних установ (кредитні спілки, фінансові компанії, юридичні особи публічного права, ломбарди, інші кредитні установи), можна констатувати, що інтереси однієї групи користувачів досить часто переважають інтереси інших. Всіх користувачів цікавить: інформація про фінансові результати (які, на думку одних повинні бути високими – максимізація прибутку, на думку інших – низькими – мінімізація прибутку); рівень рентабельності та платоспроможність фінансової установи. При цьому, перша і друга опції знаходяться у тісному кореляційному зв'язку: зростання показника прибутку призводить до зростання показників рентабельності (за умови відсутності кардинальних змін показників витрат, розміру активів, власного капіталу тощо). Відповідно,

відмінності інтересів користувачів полягають у різному поєднанні зазначених параметрів, що спричинює очевидність конфліктів між окремими групами користувачів.

Відповідно до спільності інтересів користувачів бухгалтерської інформації щодо діяльності небанківських фінансово-кредитних установ їх можна поділити на групи:

– користувачі, зацікавлені у високих показниках прибутку і рентабельності – власники (або потенційні інвестори); працівники органів управління, заробіток яких залежить від результативності діяльності установи; державні органи (Державна фіскальна служба, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг);

– користувачі, зацікавлені у інформації про платоспроможність – кредитори; працівники, заробіток яких не залежить від результативності діяльності установи; аудитори (зовнішні, внутрішні).

Задоволеність інтересів користувачів бухгалтерською службою небанківських фінансово-кредитних установ реалізується через варіативність складових облікової політики, що забезпечує вибір методологічних прийомів і, як наслідок, впливає на визначення фінансового результату, показники рентабельності, платоспроможності та інші фінансові показники.

Відображаючи інтереси користувачів, облікова політика є одночасно інструментом, використання якого реалізується шляхом вибору дозволених Міжнародними стандартами фінансової звітності та чинним законодавством методів оцінки та обліку об'єктів бухгалтерського обліку, який при цьому дозволяє опосередковано впливати на рішення певних груп користувачів шляхом представлення картини діяльності підприємства.

Такий вибір визначається інтересами користувачів, саме тому основною задачею стає визначення змістовного наповнення інтересу користувача з метою вибору відповідних альтернатив елементів облікової політики небанківських фінансово-кредитних установ. Відповідно, зрозумілим стає безпосередній зв'язок елементів облікової політики і гіпотетичних інтересів користувачів, аналіз якого дає можливість скласти наказ про облікову політику з їх врахуванням. В той же час, аналіз існуючої облікової політики дає можливість визначити користувачів, на задоволення інтересів яких вона спрямована.

Результати дослідження практики ведення бухгалтерського обліку небанківських фінансових установ вказують на невисокий рівень використання можливостей облікової політики, її формування нерідко носить суто формальний характер. Часто обираються елементи облікової політики, які мають різновекторний вплив на показники фінансової звітності, і, в підсумку, залишається незрозумілим, в інтересах якої групи користувачів сформована облікова політика.

Відмінність інтересів користувачів бухгалтерської інформації спричинює відмінності у виборі інструментів і методів розрахунку фінансових показників. З одного боку, бухгалтер (бухгалтерська служба) підпорядкований керівнику установи. З іншого – адміністрація підприємства слугує інтересам власника. У практичній діяльності бухгалтер змушений вишукувати компроміс між інтересами керівництва і власників. Однак відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» облікова політика визначається за погодженням з власником (власниками) або уповноваженими ним органом (посадовою особою) [3]. Тому головному бухгалтеру слід керуватися інтересами власників.

Кредитори та потенційні інвестори небанківських фінансово-кредитних установ зацікавлені, в першу чергу, в платоспроможності установи, що обумовлює їх зацікавленість в статичному балансі, який відображає фінансовий стан на певний момент часу за поточними ринковими цінами. Для власників та керівників установи важливішим є розрахунок фінансового результату за період, що забезпечується інформацією динамічного балансу, який передбачає оцінку статей за собівартістю. Державним органам в особі Державної фіскальної служби та Нацкомфінпослуг цікавими можуть бути як статичний, так і

динамічний баланси. Основним критерієм відмінностей між статичним і динамічним балансом є оцінка статей.

Отже, дослідженням встановлено, що сучасна методологія бухгалтерського обліку небанківських фінансово-кредитних установ не може одночасно задовольнити інтереси різних груп користувачів бухгалтерської звітності. Однією з базових суперечностей є конфлікт завдань представлення даних про фінансові результати, рентабельність та платоспроможність, що характеризуються теоріями статичного і динамічного балансу. Основним завданням облікової політики є захист інтересів власника і одночасне сприяння конвергенції інтересів, принаймні, внутрішніх користувачів інформації.

Список використаних джерел

1. Управленческий и производственный учет. Учебный комплекс для студентов вузов / К. Друри, пер. с англ. [В.П. Егорова]. – 6-е изд. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 1423 с.
2. Соколов Я.В., Пятов М.Л. Бухгалтерский учет для руководителя. 2-е издание, переработанное и дополненное. – М.: ПБОЮЛ Гриженко Е.М., 2001. – 320 с.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.1999р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14/print1481890023975106>.

Дадашева Б. М.

магістрант

Научный руководитель: Бабаева З.Ш., к.э.н. доцент,
кафедра бухгалтерского учета,
ФГБОУ ВО Дагестанский государственный университет,
г. Махачкала, Россия

О БЮДЖЕТИРОВАНИИ В УПРАВЛЕНЧЕСКОМ УЧЕТЕ

Издавна технология бюджетирования является неотъемлемой частью системы управления западных компаний и получает все большее распространение в отечественной практике. Система бюджетного управления нужна, прежде всего, владельцам компании и ее топ-менеджменту. Она позволяет эффективно управлять компанией путем постановки конкретных целей, планирования, осуществления контроля на основе утвержденных планов, анализа результатов и сопоставления их с плановыми показателями, выявления причин отклонений и принятия решений, устраняющих эти расхождения.

Бюджетирование – это инструмент управления бизнесом на всех уровнях компании, обеспечивающая достижение ее стратегических целей с помощью бюджетов, на основе сбалансированных финансовых показателей.

Технология составления бюджета представляет собой цепочку взаимодействия руководителей подразделений с руководителями высшего звена в результате последовательных действий:

- установление целей и стратегий их достижения – «сверху-вниз»;
- подготовка бюджета «снизу-вверх»;
- утверждение сформированных бюджетов.

Под бюджетированием «сверху-вниз» понимается определение высшим менеджментом некоторого стратегического показателя, который и закладывается в систему бюджетов. Исходя из значения этого показателя на более низких уровнях определяется, какие исходные